

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2025-05-27

Diarienummer:
MHN-2025-00214

Handläggare:
Sara Johansson

Behovsutredning 2026–2028 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** godkänna behovsutredning 2026–2028 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet enligt miljöbalken och flera relaterade lagstiftningar. Enligt miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken.

Nämnden har valt att inkludera samtliga lagstiftningar för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd, samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd i den aktuella behovsutredningen.

Beredning

Ärendet har beretts inom miljöförvaltningen. Ärendet bedöms inte ha konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet eller näringsliv.

Föredragning

Syftet med behovsutredningen är att redovisa resursbehovet för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn enligt framför allt miljöbalken, men även för strålskyddslagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt för kontroll av hantering av animaliska biprodukter och kemiska växtskyddsmedel och att utföra kontroll av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav vid tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsblad med mera. Behovsutredningen kommer att användas som underlag för tillsynsplaneringen 2026.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens gällande behovsutredning beslutades i juni 2024 och gäller för perioden 2024–2026.

För avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd visar utredningen på ett samlat behov av 36 900 timmar för 2026. Det motsvarar 43,4 årsarbetare.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med detta förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 maj 2025
- Bilaga, Behovsutredning 2026–2028 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Miljöförvaltningen

Linda Jacobson
Förvaltningsdirektör

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Rapport

Datum:
2025-06-11

Diarienummer:
MHN-2025-00214

Behovsutredning 2026–2028 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Sammanfattning

Syfte och bakgrund

Syftet med behovsutredningen är att redovisa resursbehovet för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn enligt framför allt miljöbalken och strålskyddslagen, men även ytterligare lagstiftning är inkluderad, för att utifrån detta få ett samlat underlag för den årliga tillsynsplaneringen. Även resursbehov för att genomföra vissa satsningar som bygger på politiska ambitioner snarare än grunduppdraget är inkluderat i denna behovsutredning.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen med flera lagstiftningar. Enligt miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken.

Behovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR) vägledning för kommunala behovsutredningar. Strukturen och en del exempeltexter har hämtas från Miljösamverkan Västra Götaland och Miljösamverkan Hallands mall för behovsutredning.

Resursbehov

Behovsutredningen visar på ett totalt resursbehov för år 2026 på cirka 43,3 årsarbetare. Skillnaden mellan beräknat behov 2026 och tillgängliga handläggaresurser 2025 är cirka 3 650 timmar, vilket motsvarar 4,3 årsarbetare, se tabell 1 nedan. Detta är både avgiftsfinansierad tid och tid som finansieras med kommunbidrag.

Tabell 1: Sammanställning av totalt resursbehov jämfört med antal årsarbetare 2025.

	Tillgängliga resurser 2025	Resursbehov enligt behovsutredningen			Skillnaden
Avdelning	Årsarbetare 2025	Årsarbetare 2026	Årsarbetare 2027	Årsarbetare 2028	2026 jämfört med 2025
Miljöskydd	14,2	17,8	17,9	17,6	3,6
Hälsoskydd	11,7	11,4	10,8	10,7	-0,3
OVA	13,2	14,2	13,9	13,5	1,0
Årsarbetare totalt	39,1	43,4	42,7	41,8	4,3

Innehåll

Sammanfattning	2
Syfte och bakgrund	2
Resursbehov.....	2
1. Inledning.....	4
2. Beskrivning av tillsynsupdraget.....	5
2.1 Tillsynsansvaret.....	5
2.2 Styrande dokument.....	5
Lagstiftning.....	5
Nationella dokument och mål.....	6
Regionala dokument och mål	7
Lokala dokument och mål	7
Beskrivning av behovsutredningen	8
Handläggningstid	8
4. Resursbehov per avdelning.....	12
4.1 Miljöskydd	12
Beskrivning av området	12
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden.....	13
Sammanställning av resursbehov – miljöskydd.....	16
4.2 Hälsoskydd	17
Beskrivning av området	17
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden.....	20
Sammanställning av resursbehov – hälsoskydd	23
4.3 VA och områdesskydd	24
Beskrivning av området	24
Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden.....	25
Sammanställning av resursbehov – VA och områdesskydd	28
5. Resursbehov sammanställning	30

1. Inledning

För att möjliggöra en god och korrekt myndighetsutövning har kommunfullmäktige ansvar att se till att miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillräckliga resurser för att systematiskt kunna genomföra sitt uppdrag. Behovsutredningen utgör underlag för detta.

Enligt miljötillsynsförordningen ska det hos tillsynsmyndigheten finnas en utredning om tillsynsbehovet för tillsynsmyndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska omfatta kommande treårsperiod och ses över vid behov, dock minst en gång per år. Det ska också föras register över de verksamheter som behöver återkommande tillsyn. Baserat på utredningen och registret ska tillsynsmyndigheten inför varje verksamhetsår göra en tillsynsplan.

I Uppsala kommun är miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) tillsynsmyndighet enligt bland annat miljöbalken, strålskyddslagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt för kontroll av hantering av animaliska biprodukter och kemiska växtskyddsmedel och att utföra kontroll av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav vid tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsblad med mera¹. Nämnden har valt att inkludera samtliga dessa lagstiftningar i den här behovsutredningen.

Behovsutredningen utgör en översiktlig bedömning av tillsynsbehovet åren 2026 till och med 2028. Den beskriver hur tillsynsbehovet ser ut, hur behovet kan tillgodoses och vilka handläggarresurser som nämnden behöver avsätta för att möta behovet. För en stor del av myndighetsarbetet är det svårt att uppskatta behovet för respektive år. Många delar är händelsestyrda, såsom ansökningar, anmälningar, klagomål och remisser, där antalet inkommande ärenden kan variera från år till år. För andra delar beror behovet till stor del på ambitionsnivån och när något ska vara genomfört. Det kan även tillkomma krav från andra myndigheter som inte varit kända sedan tidigare eller som påkallar skyndsam uppmärksamhet av något slag.

Behovsutredningen utgör således ett viktigt underlag till nämndens kommande tillsynsplaner och planering av kompetensförsörjning. Nämnden ansvarar för att i tillsynsplanen prioritera tillsynen utifrån tillgängliga resurser. Miljötillsynsförordningens krav på en tillsynsplan uppfylls genom att nämnden årligen tar fram en tillsynsplan som bifogas nämndens verksamhetsplan. I tillsynsplanen beskrivs omfattning och inriktning av planerad tillsyn för varje verksamhetsår, fördelning av resurser mellan ansvarsområden och hur resurserna anpassats efter tillsynsbehovet.

Behovsutredningens upplägg är att avsnitt 2 och 3 framför allt beskriver bakgrund och övergripande förutsättningar. Avsnitt 4 och 5 beskriver behovet inom olika ämnesområden mer i detalj. Ett underlag till behovsutredningen är myndighetens register över verksamheter med behov av återkommande tillsyn.

¹ Europaparlamentets och rådets (EU) förordning 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011

2. Beskrivning av tillsynsuppdraget

2.1 Tillsynsansvaret

Tillsynen är en del i arbetet med att uppnå Sveriges nationella miljö kvalitetsmål och de folkhälsopolitiska målen. Tillsynen ska ha en tydlig koppling till de globala målen i Agenda 2030, de nationella, regionala och lokala miljömålen, den nationella strategin för miljöbalktillsynen samt den nationella kontrollplanen (NKP) inom livsmedel.

Som tillsynsmyndighet ska miljö- och hälsoskyddsnämnden på eget initiativ eller efter anmälan, i nödvändig utsträckning, kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs. I tillsynsansvaret ingår att avsätta tillräckliga resurser och att ha personal med tillräcklig kompetens för att arbetet ska kunna utföras. Det är också miljö- och hälsoskyddsnämnden som, genom sitt tillsynsansvar, kan och ska bedöma om det finns brister i en verksamhet, följa upp dem samt ställa krav på att bristerna åtgärdas. Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppgift är både att kontrollera att gällande bestämmelser följs och att ge råd och stöd till fastighetsägare, verksamhetsutövare och invånare. Tillsynen kan bedrivas genom inspektion på plats eller digitalt, genom granskning av olika dokument och genom kontakter och annan uppföljning.

2.2 Styrande dokument

Nämndens ansvarsområde anges i Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun. Nämndens verksamhet styrs till övervägande del av lagstiftning, nationella dokument och mål, men även lokala dokument och mål. Nedan är beskrivet kort om respektive område. Utgångspunkten i bedömningen av behovet är att uppfylla de krav och ambitionsnivåer som angetts i framför allt de styrande dokument som anges nedan.

Lagstiftning

De lagar som främst styr de delar av nämndens arbete som tas upp i denna behovsutredning är: Miljöbalken, strålskyddslagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt EG-lagstiftning, förordningar och föreskrifter kopplade till lagarna.

Det pågår statliga utredningar som föreslår omfattande förändringar som kan påverka nämndens resursbehov framöver, bland annat "En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess" (SOU 2024:98). Utredningarna bedöms inte påverka tillsynsbehovet 2026 och om och hur de påverkar behoven 2027–2028 är ovisst. Därför har denna behovsutredning inte tagit hänsyn till förändringar som kan ske utifrån de pågående utredningarna.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete måste även förhålla sig till bland annat kommunallagen, förvaltningslagen, viteslagen, offentlighets- och sekretesslagen, delgivningslagen och dataskyddsförordningen GDPR (The General Data Protection Regulation).

Nationella dokument och mål

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har fastställt nationella miljö kvalitetsmål. Målen ska vara styrande och vägledande för miljöarbetet i Sverige och vara uppnådda inom en generation. De ska också vara vägledande för hur de allmänna bestämmelserna i Miljöbalken ska tolkas.

Det finns sammanlagt 16 nationella miljö kvalitetsmål. Nämndens tillsyn bidrar till att nå 15 av de 16 miljö kvalitetsmålen, mot bakgrund av att miljömålet Storslagen fjällmiljö inte är aktuellt för Uppsala kommun:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giffri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

En nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken är ett gemensamt verktyg för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn. Strategin är ett stöd vid tillsynsplaneringen och i tillsynsplanen ska det framgå hur nämnden tagit hänsyn till tillsynsstrategin. Tidigare strategi gällde perioden 2022–2025. I skrivande stund arbetar Naturvårdsverket med att ta fram en ny strategi för perioden 2026–2029. Den nya tillsynsstrategin kommer att bestå av två delar:

- Del 1: Stärka myndigheternas förmåga att göra tillsyn
- Del 2: Tillsyn per miljöbalkens huvudområden:
 - Avfall
 - Förorenade områden
 - Hälsoskydd
 - Miljöfarlig verksamhet
 - Kemikalietillsyn
 - Naturtillsyn
 - Vattenverksamheter

Eftersom strategin inte är klar kan den inte utgöra underlag till denna behovsutredning. Däremot kommer nämnden att beakta den vid kommande tillsynsplanering.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram

Kommunerna har genom införandet av EU:s vattendirektiv fått ett tydligare uppdrag att arbeta med vattenförvaltning och förbättra eller skydda vattenmiljön i våra sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten. Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022–2027 är vägledande för tillsyn samt strategiskt arbete. I tillsynen ska det bland annat säkerställas att verksamheter vidtar de skyddsåtgärder som är nödvändiga för att miljökvalitetsnormer för vatten ska efterlevas.

Nationell kontrollplan för livsmedelskedjan

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) är gemensam för alla kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan. Den möjliggör en likvärdig kontroll, med gemensamma mål och prioriteringar i hela landet, med riktlinjer för kvalitetssäkring och utveckling. NKP omfattar kontroll av hantering av animaliska biprodukter och kemiska växtskyddsmedel. Denna kontroll ingår i denna behovsutredning.

Regionala dokument och mål

Nämnden har åtgärder att genomföra enligt Länsstyrelsens riskhanteringsplan för Uppsala 2022–2027.

Lokala dokument och mål

I kommunen finns flera program, handlingsplaner och policys som nämnden har att förhålla sig till:

- Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall (KF 2022) och Handlingsplan för Avfallsplan (KS 2022)
- Energiprogram 2050 (KF 2018)
- Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 (KS 2021)
- Handlingsplan för Gränby, Kvarngärdet och Löten 2024–2030 (KS 2024)
- Handlingsplan mot välfärdsbrott (KS 2023)
- Kvalitetspolicy (KF 2018)
- Landsbygdsprogram för Uppsala kommun (KF 2025) och Handlingsplan 2025–2028 för Landsbygdsprogram för Uppsala kommun (KS 2025)
- Miljö- och klimatprogram (KF 2025)
- Näringslivsprogram (KF 2024) och Handlingsplan för näringslivsprogrammet 2024–2027 (KS 2024)
- Policy för digital transformation (KF 2020)
- Policy för hållbar utveckling (KF 2017)
- Policy för kommunikation (KF 2024)
- Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet (KS 2021)
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KS 2016) och Handlingsplan för program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KS 2024)
- Program för krisberedskap och civilt försvar (KF 2023)
- Program för mobilitet och trafik (KF 2022) och Handlingsplan för mobilitet och trafik (KS 2021)
- Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete (KF 2022)
- Program för äldrevänlig kommun (KF2020)

- Uppsala kommuns policy och riktlinjer mot mutor (KF 2014)
- Vattenprogram för Uppsala kommun (KF 2021) och Handlingsplan för Vattenprogrammet 2024–2026 (KS 2024)
- Vattentjänstplan 2024 (KF 2023) och Handlingsplan för Vattentjänstplan 2024 (KF 2023)
- Åtgärdsprogram för kvävedioxid – Uppsala kommuns handlingsplan för Luftkvalitet (KF 2022)

I kommunens övergripande styrdokument Mål och budget 2025–2027 finns fyra fokusmål:

- Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
- Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb
- Uppsala ska leda klimatomställningen
- Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor.

De globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030 antogs 2015. Kommunen har ett viktigt uppdrag att skapa förutsättningar för att samhället blir mer hållbart enligt de globala målen. De globala målen finns därför integrerade i kommunens fyra fokusmål och ger via dem en styrning till nämnden.

Beskrivning av behovsutredningen

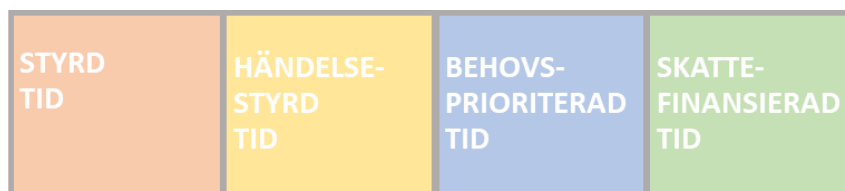
Behovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) modell för behovsutredningar. Resursbehovet har delats upp i fyra kategorier av handläggningstid. En heltidsanställd (i utredningen kallat årsarbetare, ÅA) beräknas i genomsnitt kunna utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna baseras på statistik från de senaste åren. Behovet av personalresurser räknas därefter ut genom att det samlade behovet för området delas med 850 timmar. Utöver dessa timmar finns också övrig tid, som bland annat omfattar kvalitetsarbete, delar av nämndens verksamhetsutveckling, kompetensutveckling, arbetsplatsmöten och frånvaro. Den här tiden redovisas inte i behovsutredningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete finansieras både genom avgifter och skattemedel. Målsättningen är att så mycket arbete som möjligt ska avgiftsfinansieras. I Sverige gäller den internationellt vedertagna principen att ”förorenaren betalar”, med innebörden att den som påverkar människans hälsa eller miljön ska betala myndighetens kostnader för tillsyn och prövning. Det arbete som inte är möjligt att avgiftsfinansiera måste skattefinansieras.

Handläggningstid

Handläggningstiden delas in i fyra kategorier:

- Styrd tid
- Händelsestyrd tid
- Behovsprioriterad tid
- Skattefinansierad tid

Figur 1. De fyra tillsynskategorierna enligt SKR:s modell.

Styrd tid

Den styrda tiden består av planerad tillsyn på de verksamheter som har störst behov och krav. Här ingår följande verksamheter:

- Tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (A, B och Industriutsläppsverksamheter)
- Anmälningsspliktiga miljöfarliga verksamheter (C)
- Anmälningsspliktiga hälsoskyddsverksamheter (H)
- Anmälningsspliktiga verksamheter enligt strålskyddslagen (solarium)

Styrd tillsyn är som ett grunduppdrag från staten där kommunerna har mindre möjlighet att påverka. Det styrda behovet är gemensamt för samtliga operativa myndigheter. Behovet planeras med stöd av tillsynsvägledning från de centrala myndigheterna Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Läkemedelsverket och Jordbruksverket.

De arbetsuppgifter som omfattas av styrd tid utgör en viktig del av tillsynsmyndigheternas basbehov, till vilka myndigheten alltid måste kunna avsätta den mängd tid och resurser som behövs. Dessa delar förs över direkt till tillsynsplanen. Den styrda tillsynen är i huvudsak avgiftsfinansierad.

Händelsestyrd tid

Tiden i denna kategori benämns som händelsestyrd eftersom det inte i förväg går att planera precis när eller i vilken omfattning behovet kommer uppstå. Händelsestyrd tid omfattar ärenden som kommer in till myndigheten som måste hanteras så som ansökningar, anmälningar, klagomål, olyckor, remisser, samråd, svara på frågor från myndigheter och media, frågor där vi ger råd och stöd med mera. Andra händelsestyrda aktiviteter är de som upprättas av myndigheten själv utifrån vad som har skett när vi har varit ute på tillsyn på verksamheter som listas under kategorierna "Styrd tid" och "Behovsprioriterad tid", det vill säga handläggningstid som sker utanför deras planerade tillsynstid. Det kan vara åtalsanmälningar, ansökan om utdömanden av vite, hantering av överklagan, miljöstraffavgifter, klagomål med mera. Här innefattas även den tid som läggs på nämndarbete, motioner från kommunens politiker och deltagande i domstolsförhandlingar.

Behovet uppskattas utifrån statistik, tidigare erfarenheter och med hjälp av ärendehanteringssystemet Ecos och ytterligare system för tidsredovisning samt utifrån den planerade styrda och behovsprioriterade tillsynen då dessa till viss del påverkar den händelsestyrda tillsynen. Projektinriktad tillsyn (behovsprioriterad tillsyn) under ett år kan leda till mer händelsestyrd tillsyn kommande år. Behovet av händelsestyrd tillsyn påverkar vilka tillgängliga resurser nämnden har till annan tillsyn.

De arbetsuppgifter som omfattas av kategorin händelsestyrd tid utgör en viktig del av tillsynsmyndighetens basbehov, till vilka myndigheten alltid måste kunna avsätta den mängd tid och resurser som behövs. Dessa delar förs över direkt till tillsynsplanen.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar den planerade tillsynen på verksamheter som inte är anmälningspliktiga inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (så kallade U respektive UH verksamheter). Denna kategori kan även omfatta nationella och regionala tillsynsprojekt, inventeringar av verksamheter, avloppstillsyn, strandskyddstillsyn och annan tillsyn som omfattas av lagstiftning som nämnden har tillsyn över.

Om tillräckliga resurser finns kan även de fastställda behoven i kategorin behovsprioriterad tid föras över direkt till tillsynsplanen. Vid resursbrist kan det däremot bli nödvändigt att prioritera ned vissa arbetsuppgifter för perioden, det vill säga om de tillgängliga resurserna i den fastställda budgeten inte är tillräckliga för att tillgodose de identifierade behoven som fastställts i behovsutredningen. I de fall nedprioriteringar är nödvändiga ska konsekvenserna som detta medför beskrivas i tillsynsplanen.

Staten anger behov genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Ansvarig nämnd planerar denna tillsyn utifrån lokala förutsättningar och fördelar tillsynsbehovet över tre år. Nämnden prioriterar genom den årliga tillsynsplanen vilken tillsyn av den behovsprioriterade som ska genomföras och inte genomföras. Tillsynsfrekvensen för dessa verksamheter varierar och kan vara årlig (med årsavgift), återkommande, projektnriktad eller sporadisk (när behovet påkallas, till exempel tillsyn på små skjutbanor).

För att bedöma behovet används SKR:s planeringsmatris, se figur 2 nedan. Genom att bedöma de olika branschernas tillsynsbehov utifrån risken för hälsa och miljö samt de lokala förutsättningarna får kommunen en uppfattning om hur ofta de olika branscherna behöver besökas (tillsynsfrekvens).

Figur 2. Planeringsmatris för indelning av den behovsprioriterade tillsynen. Figuren är hämtad ur skriften Kommunala behovsutredningar, Sveriges Kommuner och Landsting, 2018.

Beskrivning av kvadranterna i planeringsmatrisen:

- Högt tillsynsbehov motsvarar en tillsynsfrekvens med årlig tillsyn av branschen.
Exempel: Skolor och förskolor eller branscher som har ett direkt utsläpp till vatten eller luft och behöver tillsyn årligen, till exempel stora avfalls- och läkemedelsverksamheter, stora fordonsverksamheter och avloppsanläggningar
- Normalt tillsynsbehov motsvarar en tillsynsfrekvens med kontroll vart annat år för branschen.
Exempel: vård- och omsorgsboenden
- Lågt tillsynsbehov, branschen besöks vart tredje till vart fjärde år. Tillsyn sker ofta projektinriktat i större projekt och med regelbundna intervall.
Exempel: mindre jordbruk och fordonsverksamheter
- Sporadiskt tillsynsbehov behöver inte återkommande tillsyn och sker när behovet påkallas. Kan även vara nationella och regionala tillsynsprojekt.
Exempel: små skjutbanor, frisörsalonger

Skattefinansierad tid

Skattefinansierad tid finansieras via anslag, det vill säga via skattemedel i form av kommunbidrag. Det motsvarar tid som inte är möjlig eller av olika skäl inte är lämplig att avgiftsfinansiera. Skattefinansierad tid redovisas på två olika ställen i behovsutredningen:

- **Skattefinansierad tid i kategorierna styrd tid, händelsestyrd tid och behovsstyrd tid:** I kategorin händelsestyrd tid finns skattefinansierad tid för arbete med myndighetsservice, vilket omfattar arbete med att lämna information, upplysningar och svara på frågor från allmänhet och företag. I kategorin händelsestyrd tid finns också av arbete med sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål, remisser till andra myndigheter, planarbete och arbete med koncernövergripande frågor så som bemanning av arbets- och referensgrupper. Skattefinansierad tillsyn kan också vara särskilda tillsynsprojekt eller satsningar som inte kan avgiftsfinansieras men som kommer allmänheten till nytta och som nämnden då väljer att använda kommunbidrag till. Den här tiden återfinns i kategorin behovsprioriterad tid.
- **Skattefinansierad tid som en egen kategori:** Här ingår skattefinansierad tid för delar av nämndens arbete med verksamhetsutveckling, digitalisering och kvalitetsarbete. Här finns också tid för fackligt arbete, internt miljöarbete, skyddsombud samt tid för utökad beredskap och krisberedskap. Den tiden är inräknad i de cirka 850 timmar som nämnden beräknar att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra på handläggning per år.

4. Resursbehov per avdelning

4.1 Miljöskydd

Beskrivning av området

Tillsyn inom miljöskyddsområdet innebär kontroll av att miljöfarliga verksamheter efterlever miljöbalken och förordningar och föreskrifter som finns för att skydda miljön och människors hälsa. Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket, Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten är tillsynsvägläggande myndigheter och har gett ut flera allmänna råd och tillsynsmaterial om hur miljötillsyn ska ske.

Den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken för perioden 2026 och framåt är inte färdig än. För perioden 2022–2025 innehåller den flera arbetsområden inom fokusområdena miljöfarlig verksamhet, avfall, förorenade områden och kemikalier och det är troligt att detsamma gäller den kommande strategin.

Miljöskyddstillsynen syftar till att förbättra och trygga en god miljö utomhus och till att förhindra och förebygga utsläpp till mark, luft och vatten. Med miljöfarlig verksamhet avses:

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke joniserande strålning eller annat liknande.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med tillsyn av miljöfarlig verksamhet innebär tillsyn och handläggning av olika typer av ärenden inom ett flertal områden så som till exempel:

- avfall
- f-gaser
- fordonsservice
- förorenade områden
- dagvatten
- energi
- jordbruk
- kemikalier
- täkter
- förbränning
- industrier

Nämnden utövar tillsyn på:

- tillståndspliktiga A- och B-verksamheter
- industriutsläppsverksamheter
- anmälningspliktiga C-verksamheter
- ej anmälningspliktiga U-verksamheter.

Inom miljöskydd arbetar nämnden även med händelsestyrd tillsyn i form av:

- anmälningsärenden
- tillståndsansökningar
- dispensansökningar
- klagomål
- inrapporterade utsläpp
- remisser
- kännedomärenden
- inventeringar
- rapportering till andra myndigheter

För att lyckas minska påverkan på miljö och människors hälsa är en bra och fungerande egenkontroll viktigt. Inom tillsynen ligger därför fokus på verksamheternas egenkontroll och utsläpp till mark, vatten eller luft samt hantering och användning av avfall och kemikalier och energi.

Vägledande miljökvalitetsmål för området

Giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan, frisk luft, skyddande ozonskikt, ingen övergödning, grundvatten av god kvalitet och god bebyggd miljö.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

I den styrda tillsynen inom miljöskydd ingår två A-verksamheter, 36 B-verksamheter och cirka 220 C-verksamheter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för. Dessa har högst prioritet och får tillsyn regelbundet och finansieras av årlig avgift.

Under perioden behöver särskilt fokus läggas på tillsyn gällande energianvändning för att bidra till kommunens mål att minska klimatpåverkan från miljöfarliga verksamheter vilket även är en del av det nationella miljömålet begränsad miljöpåverkan.

Den styrda tiden inbegriper även granskning av cirka 520 rapporter gällande f-gaser varje år, som finansieras med årlig avgift.

Behovet av återkommande tillsyn för den styrda tillsynen uppskattas till 3 220 timmar per år för ett genomsnittligt år under perioden 2026–2028.

Händelsestyrd tid

Händelsestyrd tillsyn innefattar bland annat hantering av ansökningar, anmälningar, klagomål, utsläpp och remisser.

Inom den händelsestyrda tillsynen utgörs den största tidsposten av inkommande ärenden som rör remisser av olika slag till exempel bygglovsremisser, planremisser och tillståndsremisser samt handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden. Även handläggning av klagomål och kännedomssärenden tar mycket tid i anspråk. Sammanlagt hanterar nämnden cirka 1 100 ärenden inom händelsestyrd tillsyn varje år. Delar av tiden avgiftsfinansieras och delar finansieras av kommunbidrag. Under 2024 har nämnden sett ett ökat behov av händelsestyrd tid för handläggning av ärenden inom avfallsområdet.

Därutöver utför nämnden även myndighetsservice i form av hantering av frågor som inte rör enskilda ärenden samt handläggning av åtalsanmälan, överklagan, viten och nämndarbete med en ungefärlig tidsåtgång på 1 400 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt cirka 5 600 timmar.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar tillsyn på U-verksamheter vilket sker både som regelbunden tillsyn (varje år till vart femte år) och i projektform.

De flesta verksamheterna inom den regelbundna behovsprioriterade tillsynen utgörs av jordbruk och fordonsservice. Nämnden har valt att finansiera tiden med antingen årlig avgift eller med timavgift. U-verksamheter med årlig avgift består av större anläggningar där tillsynsbehovet har bedömts som större. Här utgörs majoriteten av branscherna fordonsservice och jordbruk.

Tillsyn i projektform görs på resterande U-verksamheter och finansieras med timavgifter. Vid uppstart av projekt bedöms det ofta krävas en del kommunbidragstid, men tillsynen kan sedan finansieras med timavgifter.

Förvaltningen har under flera år behövt prioritera bort tillsyn på U-verksamheter vilket gör att det är många verksamheter som borde ha fått besök de senaste åren som blivit utan. Detta gör att behovet att genomföra tillsyn på U-verksamheter är stort under 2026–2028. Utebliven tillsyn kan leda till sämre lagefterlevnad och större risk för utsläpp till mark och vatten.

Vid behov av prioritering inom U-verksamheterna prioriteras tillsyn på verksamheter inom branscherna fordonsservice och jordbruk högst på grund av deras direkta risk för påverkan på mark och vatten. Inom branscherna fordonsservice och jordbruk prioriteras större verksamheter samt verksamheter som ligger inom vattenskyddsområde.

Nämnden arbetar även strategiskt med egeninitierad tillsyn av förorenade områden för att nå det övergripande nationella målet att alla förorenade områden med mycket stor eller stor risk för människors hälsa eller miljön ska vara åtgärdade år 2050. Behovet är stort med ett årligt behov på drygt 800 timmar. Större delen finansieras med kommunbidrag, men i de fall en ansvarig finns att rikta tillsynen mot finansieras den med timavgift. I arbetet ingår under 2026 att inventera och riskklassa PFAS-förorenade områden.

Miljöskyddsavdelningen har under flera år deltagit i olika nätverk för PFAS-frågor och det finns ett kraftigt ökande behov av nämndens kompetens och erfarenhet av arbete med PFAS-frågor. Miljöskyddsavdelningen behöver bistå med underlag till information

och rådgivning både internt och externt. För att omhänderta utmaningen med PFAS på ett strukturerat sätt i kommunen finns också behov av att bygga upp ett kompetenscenter med uppdraget att bygga kunskap som underlag för datadrivet beslutsfattande och att agera nav i PFAS-frågan i kommunen.

Kommunbidrag finansierar även förvaltningens arbete med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet. Sedan år 2021 har nämnden fått riktade medel till detta arbete. Förutom deltagande i nätverk så planerar miljöskyddsavdelningen att genomföra obokade kontroller av avfallstransporter, genomföra områdesinventeringar och göra tillsyn på byggarbetsplatser för att kontrollera lagefterlevnad.

Kommunbidrag finansierar även deltagande i kommungemensamt vattenarbete som syftar till att möta de åtgärder kommunen har i Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027.

Avfallslagstiftningen har genomgått stora förändringar de senaste åren. För att nå ett cirkulärt samhälle med mindre föroreningar, nedskräpning och klimatutsläpp behöver nämnden arbeta med information, kartläggning och samarbete avseende avfallsflöden samt effektiv tillsyn. Medan tillsynen i sig kan avgiftsfinansieras, så behövs tidsbegränsade medel för att finansiera arbetet med att utveckla och effektivisera samarbeten med andra aktörer, kartlägga avfallsflöden och öka kunskapsnivån kring nya krav inom avfallsområdet. Inom avfallssektorn finns en utbredd problematik med fusk och kriminalitet. Även verksamheter som vill göra rätt dras in i svårigheter på grund av okunskap eller för att man utnyttjas av oseriösa aktörer. Det finns ett stort behov av att utveckla effektiva metoder för att snabbt skilja utmaningar uppkomna från systematiskt fusk från de som uppkommer på grund av okunskap.

Miljötillsyn lyfts ofta som ett verktyg som har potential att nyttjas i större utsträckning för att minska samhällets klimatutsläpp. Nämnden ser ett behov av att undersöka vilka tillsynsåtgärder, utifrån miljöbalkens tillämpningsområde, som är möjliga, lämpliga och framgångsrika. Framförallt eftersträvas åtgärder som ger effekt i form av minskad klimatbelastning, men även åtgärdernas kostnadseffektivitet är ett intressant mått att undersöka om så är möjligt.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt cirka 5 600 timmar för behovsprioriterad tillsyn.

Skattefinansierad tid

Här ingår skattefinansierad tid för delar av nämndens arbete med verksamhetsutveckling, digitalisering och kvalitetsarbete. Här finns också tid för fackligt arbete, internt miljöarbete, skyddsombud samt tid för utökad beredskap och krisberedskap.

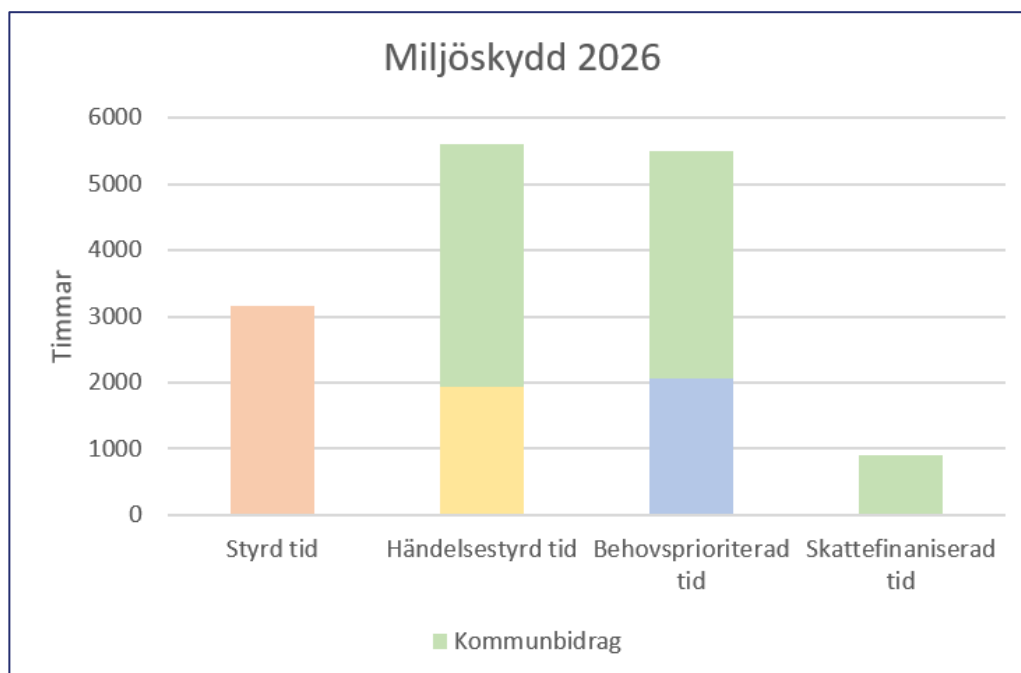
Behovet bedöms som 905 timmar år 2026 och 665 timmar per år 2027 och 2028. Nämnden kommer under 2026 att genomföra upphandling av nytt verksamhetssystem och planerar för arbete med effektivare ärendehandläggning, bland annat genom automatisering av ärendeflöden. I behovsutredningen har resursbehovet fördelats jämnt mellan berörda avdelningar. Vid detaljplanering av projektet kan timmarna komma att fördelas om mellan berörda avdelningar.

Sammanställning av resursbehov – miljöskydd

Årets utredning visar på ett behov av 17,8 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla tillsynsbehovet inom miljöskydd 2026 och 17,9 ÅA 2027 samt 17,6 ÅA för 2028. Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på cirka 15 100 timmar 2026, 15 200 timmar 2027 och 14 995 timmar 2028. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 2 nedan. Figur 2 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2026, 2027 och 2028.

Tabell 2: Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2026–2028 för avdelningen Miljöskydd fördelat på olika tillsynskategorier.

Typ av tid	2026	2027	2028
Styrd tid	3 170	3 295	3 200
Händelsestyrd tid	5 600	5 600	5 520
Behovsprioriterad tid	5 490	5 670	5 610
Skattefinansierad tid	905	665	665
Total tid	15 165	15 230	14 995
Årsarbetare (ÅA)	17,8	17,9	17,6

Figur 2: Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2026 för avdelningen miljöskydd.

4.2 Hälsoskydd

Beskrivning av området

Detta avsnitt omfattar den hälsoskyddstillsyn som utgår från kapitel 9 i miljöbalken samt andra lagar såsom strålskyddslagen och lag om tobak och liknande produkter.

Hälsoskyddstillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka på grund av den fysiska inomhus- eller utomhusmiljön, bristfällig hygien eller smitta. Tillsynen är behovs- och riskbaserad och nämnden lägger ett stort fokus på verksamheter där känsliga grupper vistas som till exempel förskolor, skolor, fritidshem och vård- och omsorgsboenden. Faktorer som är relevanta för inomhusmiljöns påverkan på människors hälsa och som därmed kan omfattas av tillsynen är bland annat fukt och mikroorganismer, luftkvalitet, termiskt klimat, buller, städning, radon och risk för objektburen smitta, exempelvis legionella. Nämnden prioriterar även verksamheter med ökad risk för smittspridning som till exempel hygieniska verksamheter där stickande eller skärande verktyg används med risk för blodsmitta, till exempel tatuering och piercing, samt tillsyn på bassängbad och strandbad. En viktig del av tillsynen är att kontrollera att verksamheten har bra och fungerande egenkontrollrutiner för att förebygga risker för olägenhet för människors hälsa och skador på miljön.

Folkhälsomyndigheten har det övergripande ansvaret för tillsynsvägledning inom hälsoskyddet. Socialstyrelsen ger tillsynsvägledning om yrkesmässig hygienisk verksamhet. Andra tillsynsvägledande myndigheter inom hälsoskyddet är Naturvårdsverket, Läkemedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Kemikalieinspektionen. De allmänna råd och annan vägledning som myndigheterna ger ut används av nämnden som stöd för bedömningen av risken för olägenheter och behovet av skyddsåtgärder.

Den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken för perioden 2026 och framåt kommer under hösten 2025. Beroende på vilka fokusområden som då blir aktuella kan tillsynsbehovsutredningen behöva justeras. Den aktuella nationella strategin för perioden 2022–2025 anger följande fokusområden för hälsoskyddstillsynen:

- Inomhusmiljö i bostäder
- Likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet
- Bassängbad
- Inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola

Samtliga av dessa fokusområden har prioriterats av nämnden vid utförd tillsyn under perioden.

Tillsynsobjekten inom hälsoskyddet delas in i anmälningspliktiga (H) och icke anmälningspliktiga (UH) verksamheter.

Anmälningspliktiga verksamheter (H) är:

- Hygieniska behandlingar som medför risk för blodsmitta eller annan smitta på grund av användningen av skalpeller, akupunktur nålar, piercing-verktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg
- Bassängbad som är tillgängliga för allmänheten eller som på annat sätt används av många människor

- Förskolor, öppna förskolor, grundskolor, fritidshem, öppen fritidsverksamhet och gymnasieskolor
- Kyltorn
- Kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten (strålskyddslagen)

De anmälningspliktiga verksamheterna har hög prioritet och får tillsyn regelbundet. Tillsynen finansieras av till stor del av fast årlig avgift, förutom solarietillsynen, tillsyn på kyltorn och vissa hygieniska verksamheter som finansieras med timavgift.

Icke anmälningspliktiga (UH) verksamheter är exempelvis bostäder, samlingslokaler, undervisningslokaler för vuxna, hygienisk behandling som inte använder stickande eller skärande verktyg, familjedaghem, hotell, idrottsanläggningar, strandbad mm. Verksamheter som inte är anmälningspliktiga omfattas av behovsprioriterad tillsyn och händelsestyrd tillsyn.

Krav på tillsyn av både anmälningspliktiga och vissa icke anmälningspliktiga verksamheter finns i 45 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Där står att kommunen ska ägna särskild uppmärksamhet åt följande byggnader, lokaler och anläggningar:

- Byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen
- Lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande
- Samlingslokaler där många människor brukar samlas
- Hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad
- Idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor
- Lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling och där verksamheten inte endast omfattas av lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar
- Lokaler för förvaring av djur

Nämnden bedriver regelbunden tillsyn av flertalet av ovan nämnda tillsynsobjekt.

Andra verksamheter som omfattas av hälsoskyddstillsynen är evenemang med höga ljudnivåer till exempel nattklubbar, konserter och festivaler. Vid tillsynen beaktas både risken för hörselskador och risken för bullerstörningar till närboende på grund av hög musik.

Smittskydd

Nämnden har enligt miljöbalken tillsynsansvar över en verksamhets förebyggande arbete för att förhindra objektburen smitta. Med objektburen smitta avses smitta som sprids från ett objekt eller djur till människa. Objekt kan till exempel vara leksaker, sängkläder, dörrhandtag, skötbord, idrottsredskap eller sällskapsdjur. Det kan också avse anläggningar såsom bassängbad och kyltorn, eller installationer i fastigheter såsom ventilations- och vattensystem. Tillsynen inriktas exempelvis på frågor gällande städning, rengöring och hygien, luftkvalitet, rutiner för att förebygga tillväxt av legionellabakterier i vattensystem och förekomst av skadedjur.

Vid misstanke om att ett objekt bär på en allvarlig smittsam sjukdom som kan föras över till människor så har nämnden en skyldighet att omedelbart vidta åtgärder för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning. Det vanligaste smittspårningsärendet som nämnden regelbundet handlägger gäller

legionellainfektion. Eftersom det kan vara en allvarlig sjukdom, särskilt för äldre och personer med nedsatt immunförsvar, läggs mycket fokus på förebyggande rutiner för att förhindra legionellatillväxt vid tillsyn exempelvis på vård- och omsorgsboenden.

Strålskyddslagen

Nämnden utövar även hälsoskyddstillsyn med stöd av strålskyddslagen. Ett prioriterat tillsynsområde är att kontrollera att fastighetsägare till flerbostadshus genom mätningar har säkerställt att boende inte riskerar att utsättas för höga radonhalter. Nämnden har även fokus på radonhalten i skolor och förskolor samt på vård- och omsorgsboenden.

Nämnden har även tillsyn på verksamheter som upplåter kosmetiska solarier till allmänheten där viktiga kontrollområden är att åldersgränsen på 18 år följs, att inte för starka solarier används och att rekommenderade soltider följs. Nämnden utför även bakgrundsstrålningsmätningar (gammastrålning) var sjunde månad på fyra platser i kommunen. Resultatet redovisas till länsstyrelsen.

Lag om tobak och liknande produkter, rökfria miljöer

För att skydda människor för passiv rökning finns det miljöer där det enligt lag om tobak och liknande produkter är förbjudet att röka. Syftet med lagen är också att hindra eller fördröja att barn och ungdomar börjar röka genom att rökning blir mindre synlig i samhället. Rökfria miljöer underlättar även för de som vill sluta röka.

Lagen förbjuder rökning i vissa offentliga miljöer och lokaler dit allmänheten har tillträde. Det gäller till exempel lokaler för skol- och barnomsorg, hälso- och sjukvård, hotell, allmänna färdmedel och restauranger och caféer. Privatbostäder omfattas inte av rökförbudet. Rökförbudet omfattar även vissa allmänna platser utomhus, bland annat uteserveringar, entréer till rökfria lokaler, kollektivtrafikens områden utomhus samt inhägnade platser för idrott och lek. Rökförbudet omfattar all form av rökning, även exempelvis elektroniska cigaretter.

Tillståndsenheten ansvarar för tillsynen av rökförbudet på restauranger och uteserveringar medan hälsoskyddsavdelningen ansvarar för tillsyn på övriga rökfria miljöer. Tillsynen av rökfria miljöer kan utföras i samband med den ordinarie miljöbalkstillsynen, genom särskilda tillsynsprojekt och vid klagomål. Tillsyn av efterlevnaden av rökförbudet på högstadies- och gymnasieskolor har de senaste åren varit prioriterad eftersom rökning både i lokalerna och på skolgårdarna fortfarande förekommer trots att förbud funnits sedan 1994. Tillsyn sker även vid ordinarie miljöbalkstillsyn på vård- och omsorgsboenden, fritidsklubbar, idrottshallar och tillfälliga boenden. År 2024 gjordes tillsyn av rökförbudet på resecentrum där det framkom att rökning är vanligt förekommande och att det därmed finns behov av åtgärder, exempelvis genom bättre skyltning om rökförbudet.

Tillsynen av rökfria miljöer finansieras genom kommunbidrag eftersom det inte är tillåtet att ta ut avgifter för tillsynen.

Vägledande miljökvalitetsmål för området:

Giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan, frisk luft, säker strålmiljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, god bebyggd miljö.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

I den styrda tillsynen inom hälsoskydd ingår anmälningspliktiga verksamheter (H-verksamheter) såsom skolor, förskolor, fritidsklubbar, bassängbad, solarium och hygieniska verksamheter som innebär risk för spridning av sjukdom genom blodsmitta eller annan smitta.

I kommunen finns i nuläget cirka 570 anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för. Dessa har högst prioritet och får tillsyn regelbundet med ett tillsynsintervall på upp till två gånger på en treårsperiod.

Behovet av återkommande tillsyn för den styrda tillsynen uppskattas till 2 080 timmar per år för ett genomsnittligt år under perioden 2026–2028.

Händelsestyrd tid

En stor del av den händelsestyrda tiden innefattar handläggning av inkommande klagomålsärenden. Händelsestyrd tid innefattar även handläggning av anmälan av nya verksamheter, anmälan om hemkompost, ansökan om avfallsdispenser eller hållande av djur inom område med detaljplan utifrån lokala avfalls- och hälsoskyddsföreskrifter samt smittspårning av objektburen smitta. Även tid för besvarande av remisser om exempelvis bygglov, serveringstillstånd och offentlig tillställning omfattas. Det omfattar även tid för hantering av överklagningar.

Under ett genomsnittligt år förväntas totalt cirka 810 händelsestyrda ärenden komma in, varav cirka 280 klagomålsärenden, 410 anmälningar och ansökningar samt 110 remisser.

Antalet remisser bedöms öka på grund av fler remisser från polismyndigheten om offentlig tillställning. Antalet anmälningsärenden gällande skola och förskola kan komma att minska på grund av minskat barn/elevunderlag.

För att förebygga risken för spridning av legionella i samhället infördes anmälningsplikt för kyltorn år 2024. I dagsläget har fyra kyltorn anmälts till nämnden. Det är dock sannolikt att det finns fler kyltorn i kommunen som är anmälningspliktiga. Tid för både inventering och handläggning av fler anmälningsärenden behöver därför avsättas under perioden. Det gäller även anmälningspliktiga verksamheter som exempelvis nagelsalonger och kosmetiska tatuerare där kunskapen om anmälningsplikten också förefaller vara lägre.

I den händelsestyrda tiden ingår även extra tillsyn som behövs utöver den normala planerade förebyggande tillsynen och som har sin orsak i bristande efterlevnad av lagstiftningen (uppföljande tillsyn). Nedlagd handläggningstid för uppföljande tillsyn timdebiteras. För mer rättssäker handläggning och för att minska risken för långdragna ärenden behöver uppföljningen i större omfattning ske genom beslut om förelägganden med krav på åtgärder. För perioden 2026–2028 bedöms behovet vara cirka 580 timmar per år.

Därutöver utför nämnden myndighetsservice i form av hantering av frågor som inte rör enskilda ärenden samt handläggning av överklagan, viten och nämndarbete med en ungefärlig tidsåtgång på 1 330 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag.

För den totala händelsestyrda tiden uppskattas under perioden en handläggningstid på cirka 4 000 timmar per år. Delar av tiden avgiftsfinansieras och delar finansieras av kommunbidrag.

Behovsprioriterad tid

Behovsprioriterad tid omfattar den planerade tillsynen av verksamheter som inte är anmälningspliktiga. Dessa objekt kallas UH-objekt. Den behovsprioriterade tiden kan också innefatta nationella och länsvisa tillsynsprojekt samt inventeringar.

UH-verksamheterna prioriteras efter tillsynsbehovet som har tagits fram genom riskbedömning av de olika typerna av branscher samt omfattning och allvarlighet av tidigare noterade brister i branscherna.

UH-verksamheter med högt tillsynsbehov

I kommunen finns cirka 350 UH-verksamheter som bedöms ha högt tillsynsbehov och som besöks 1–2 gånger under en 3-årsperiod. Detta omfattar vård- och omsorgslokaler, gym och idrottsanläggningar, strandbad, flerbostadshus med minst 500 lägenheter och samlingslokaler för familjedaghem. För ett genomsnittligt år under perioden 2026–2028 uppskattas tillsynsbehovet till 1 230 timmar per år.

UH-verksamheter med normalt tillsynsbehov

Det finns cirka 190 registrerade UH-verksamheter med normalt tillsynsbehov med ett tillsynsintervall på vart femte år. Detta omfattar tillfälliga boenden, daglig verksamhet och träffpunkter samt idrottsplatser med tillhörande omklädningsrum. För ett genomsnittligt år under perioden 2026–2028 uppskattas tillsynsbehovet till cirka 280 timmar per år.

UH-verksamheter med lågt tillsynsbehov

Det finns 145 registrerade UH-verksamheter med lågt tillsynsbehov där tillsynen sker projektinriktat. Bostäder med högst 500 lägenheter, samlingslokaler, undervisningslokaler för vuxna och familjedaghem ingår i denna grupp. Ingen tillsynstid är inplanerad för dessa verksamheter under perioden 2026–2028.

Då verksamheterna inte är anmälningspliktiga och ingen inventering gjord de senaste åren kan antalet verksamheter inom kategorin sannolikt vara betydligt högre.

UH-verksamheter med sporadiskt tillsynsbehov

För resterande UH-verksamheter bedöms tillsynsbehovet vara sporadiskt. Förslagsvis genomförs tillsynen i projektform. UH-verksamheter med sporadiskt tillsynsbehov omfattar bland annat icke-anmälningspliktiga hygieniska verksamheter som till exempel massage- och frisersalonger och lokaler för förvaring av djur. Ingen tillsynstid är inplanerad för dessa verksamheter under perioden 2026–2028.

Övrig behovsprioriterad tid

Övrig behovsprioriterad tid omfattar bland annat radontillsyn av både bostäder samt skolor, förskolor och fritidshem (se information nedan), tillsyn av höga ljudnivåer från musik exempelvis på nationer och vid evenemang som Valborg och Kulturnatten (37 h), tillsyn av rökfria miljöer (75 h), inventering och registrering av verksamheter (30 h), samverkan externt och internt inom kommunen (76 h), uppsökande bostadstillsyn (150 h) myndighetssamarbete mot illegal verksamhet (100 h) samt arbete med

miljöövervakning som mätning av föroreningshalter (80 h) och bakgrundsstrålning (25 h).

Radontillsyn

Långvarig exponering för höga radonhalter i inomhusluften ökar risken för att drabbas av lungcancer. Nämnden har därför intensifierat tillsynen av radonmätningar i flerbostadshus de senaste åren. Av de cirka 1 150 fastigheterna med flerbostadshus bedöms cirka 850 vara klara (74 %). Detta innebär att fastighetsägaren har rapporterat in de efterfrågade radonmätningarna och fastighetsinformationen, samt att radongashalten i bostäderna ligger under referensnivån. För att slutföra granskningen av hela fastighetsbeståndet kommer det att krävas ytterligare tid under de kommande tre åren, dock förväntas tidsbehovet minska avsevärt. År 2026 och 2027 förväntas tidsåtgången per år minska med 60 procent och för år 2028 med 70 procent jämfört med år 2024. Trots detta bedöms det fortfarande vara nödvändigt med viss andel kommunbidrag under hela treårsperioden för de delar av kontakterna med fastighetsägare som inte går att avgiftsfinansiera.

Även framöver kommer det att finnas ett kontinuerligt behov av tillsyn och rådgivning. Nya bostäder byggs och i befintliga byggnader rekommenderar Strålsäkerhetsmyndigheten att nya mätningar görs med ett 10-årsintervall eller efter större ombyggnationer som kan påverka radonhalten i inomhusluften.

Tabell 3: Fördelning av tid (timmar) för radontillsyn av flerbostadshus.

	2025	2026	2027	2028
Tid med kommunbidrag	75	30	30	23
Avgiftsfinansierad tid	580	357	357	268
Total tid	655	387	387	290

Radontillsyn på skolor, förskolor och fritidshem kommer också att bedrivas kontinuerligt under treårsperioden med en uppskattad tid på 240 timmar under 2026 och 48 timmar under 2027 och 2028. Nämnden har tidigare påbörjat tillsynen av radonhalter på skolor, förskolor och fritidshem och cirka 43 procent av verksamheterna är färdiggranskade. Under treårsperioden 2025–2027 planerar nämnden att granska radonuppgifter för resterande 164 anläggningar samt nya lokaler som tas i bruk.

Skattefinansierad tid

Här ingår skattefinansierad tid för delar av nämndens arbete med verksamhetsutveckling, digitalisering och kvalitetsarbete. Här finns också tid för fackligt arbete, internt miljöarbete, skyddsombud samt tid för utökad beredskap och krisberedskap.

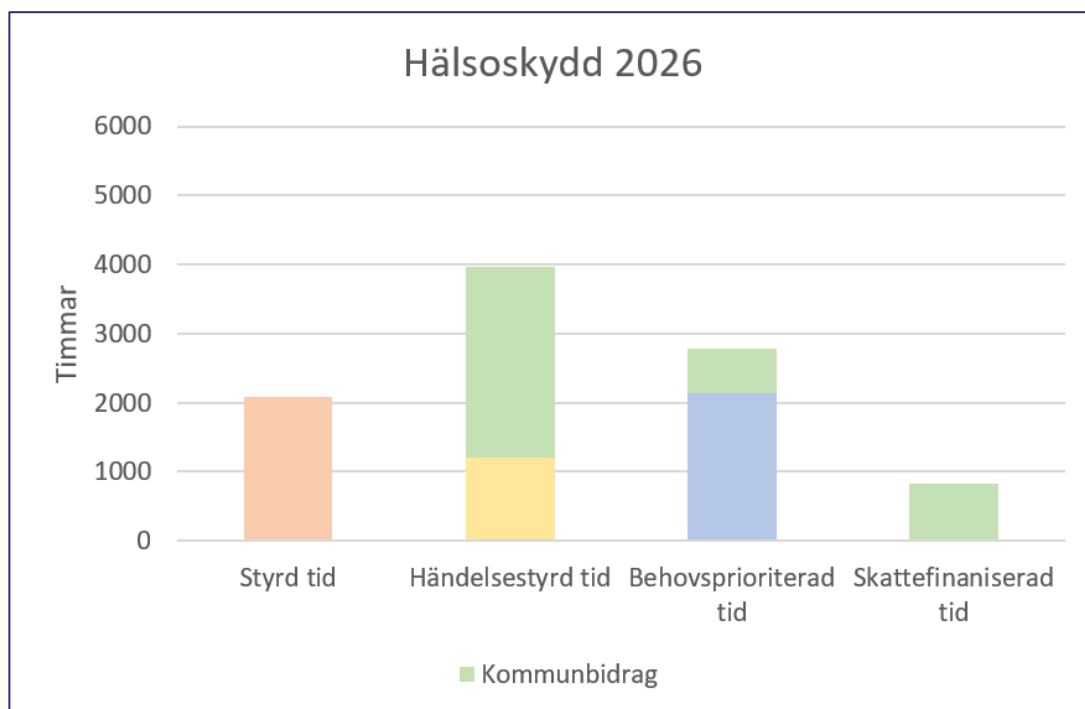
Behovet bedöms som 835 timmar år 2026 och 595 timmar per år 2027 och 2028. Nämnden kommer under 2026 att genomföra upphandling av nytt verksamhetssystem och planerar för arbete med effektivare ärendehandläggning, bland annat genom automatisering av ärendeflöden. I behovsutredningen har resursbehovet fördelats jämnt mellan berörda avdelningar. Vid detaljplanering av projektet kan timmarna komma att fördelas om mellan berörda avdelningar.

Sammanställning av resursbehov – hälsoskydd

Årets utredning visar på ett behov av 11,4 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla tillsynsbehovet inom hälsoskyddet år 2026 och 10,8 ÅA för 2027 samt 10,7 ÅA för 2028. Minskningen av behovet av årsarbetare från 2025 (11,7 ÅA) och framåt beror främst på att mindre tid har avsatts för radontillsyn av bostäder. Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på 9 670 timmar år 2026, cirka 9 200 timmar år 2027 och cirka 9 100 timmar år 2028. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 4 nedan. Figur 3 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2026.

Tabell 4: Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2026–2028 för avdelningen hälsoskydd.

Typ av tid	2026	2027	2028
Styrd tid	2 085	2 085	2 085
Händelsestyrd tid	3 970	3 970	3 970
Behovsprioriterad tid	2 780	2 555	2 460
Skattefinansierad tid	835	595	595
Total tid	9 670	9 205	9 110
Årsarbetare (ÅA)	11,4	10,8	10,7

Figur 3: Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2026 för avdelningen hälsoskydd.

4.3 VA och områdesskydd

Beskrivning av området

Små avlopp

Det finns cirka 12 000 små avlopp i Uppsala kommun och minst 90 procent av dessa har vattentoalett (WC). Avloppsanläggningar dimensionerade för upp till 200 personer ingår denna kategori. Små avlopp är en miljöfarlig verksamhet och bedömningar görs utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och 9 kapitlet miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs det tillstånd för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till eller ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning. Det är också förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Tillsynen av små avlopp syftar bland annat till att minimera närsaltläckage, läckage av syreförbrukande ämnen och smittspridning. Näringsbelastningen från små avlopp måste minska för att miljö kvalitetsmål ska klaras och miljö kvalitetsnormer ska uppnås. Havs- och vattenmyndigheten (HaV), är tillsynsvägledande myndighet och ger vägledning om hur miljö kvalitetsnormer fastställs och hur de ska beaktas vid tillsyn. HaV ger också råd hur tillsyn av små avlopp ska ske och i vilken takt.

Små avlopp är också en bidragande orsak till att vattentäcker kan förorenas. Det exakta antalet enskilda vattentäcker i kommunen är okänt men uppskattas vara liknande antalet små avlopp. Antalet små avlopp och enskilda vattentäcker minskar inte i kommunen eftersom den kommunala utbyggnaden inte är mer omfattande än antalet nya hushåll på landsbygden.

Enskilt dricksvatten

Nämnden ansvarar för tillsyn på små dricksvattenanläggningar för privat bruk utifrån hälsoskyddsbestämmelserna i 2 och 9 kapitlet miljöbalken. Den enskilda fastighetsägaren ansvarar för provtagning och att vattenkvaliteten uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Det krävs inget tillstånd eller anmälan för att inrätta en dricksvattentäkt för 1–2 hushåll och det saknas uppgifter om hur många enskilda dricksvattentäcker som finns i Uppsala kommun. Som det står i stycket ovan så uppskattas det vara liknande som antalet små avlopp. Nämnden har också en uppgift som rådgivande och har identifierat ett behov av ökad information till kommuninvånare med små dricksvattenanläggningar om vikten av provtagning.

Områdesskydd

Skyddade områden återfinns i 7 kapitlet miljöbalken. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn inom områdesskydd består av tre delar: strandskyddade områden, kommunala naturreservat och naturminnen. I Uppsala finns ett kommunalt naturminne, nio kommunala naturreservat och cirka 1 400 fastigheter inom strandskyddat område.

Strandskyddstillsynen syftar till att säga att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Tillsynen fokuserar på att säkerställa tillgången till attraktivt och tillgängligt vatten och strandområden med bra livsmiljöer för växter och djur i Uppsala kommun. Tillsynen har också en viktig funktion i att upprätthålla legaliteten av strandskyddet och öka kunskapen om vad som är tillåtet och inte inom strandskyddat område.

Nämndens tillsyn av de kommunala naturreservaten sker för närvarande främst händelsestyrt genom inkommande klagomål eller i samband med ansökningar. Tillsynen sker också förebyggande i form av informationsinsatser och samverkan med andra förvaltningar och nämnder inom kommunen.

Samhällsbyggnad

Nämnden arbetar utifrån sitt ansvarsområde tillsammans med plan- och byggnadsnämnden för en hållbar samhällsbyggnad i kommunen. Nämnden är remissinstans för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov från plan- och byggnadsnämnden och samråd från kommunala lantmäterimyndigheten. Nämnden är ibland också remissinstans för andra myndigheter inom området som exempelvis länsstyrelsen, Vattenmyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

Vägledande miljökvalitetsmål för området:

Ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, grundvatten av god kvalitet.

Analys av resursbehovet den närmaste treårsperioden

Styrd tid

Styrd tid förekommer inte inom tillsynsområdena småavlopp, enskilt vatten eller områdesskydd.

Händelsestyrd tid

I området små avlopp ingår handläggning av avloppsansökningar, slamtömningsdispenser och mindre anmälningsärenden. Med nuvarande tillsynstakt och uppskattat antal nya bostäder på landsbygden med små avlopp uppskattas antalet ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp till ca 450 per år.

För områdesskydd ingår handläggning av tillstånds- och dispensansökningar inom kommunala naturreservat samt dispensansökningar inom strandskydd. Här beräknas det behövas 180 timmar för handläggning av strandskyddsdispenser. Antalet naturreservat har ökat i kommunen och nämnden beräknar att cirka 55 timmar behövs för handläggning av ansökningar under åren 2026–2028.

Inom den händelsestyrda tiden återfinns även tiden för arbetet med interna remisser och remissyttrande för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov. Tid behövs också för att svara på externa remisser från andra myndigheter. Nämnden samverkar och samordnar åtgärder för små avlopp kopplat till kommunens VA-plan och vattentjänstplan, vilka bland annat syftar till att möta de åtgärder kommunen har i Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027.

Klagomål på små avlopp, enskilt vatten och områdesskydd, både befogade och obefogade, ingår också i den händelsestyrda tiden.

Vid tillsyn av små avlopp och områdesskydd är motparten vanligtvis en privatperson. Inte sällan är det första gången som personen är i kontakt med miljöförvaltningen i rollen som tillsynsmyndighet, vilket leder till ett stort behov av tid för myndighetsservice. I myndighetsservice ingår tid för att svara på frågor, nämndarbete,

överklagan, åtal samt utdömanden av viten och sanktionsavgifter. Tidsåtgången för myndighetsservice uppskattas till 1 680 timmar per år, vilket finansieras av kommunbidrag. För åren 2026–2028 uppskattas behovet för händelsestyrd tid till totalt cirka 6 350 timmar per år.

Behovsprioriterad tid

Tillsynen på avdelningen VA och områdesskydd är helt behovsstyrd. I mål och budget 2024 beviljades permanenta riktade kommunbidrag från år 2025 på 1,5 miljon kronor per år för tillsyn av avlopp "Satsning mot övergödning", samt 700 000 kronor per år för tillsyn av strandskydd "Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd". Detta innebär att tillsyn av små avlopp och strandskydd är prioriterat. De riktade kommunbidragen går bland annat till förarbete, påminnelser och rådgivning.

Under ett genomsnittligt år uppskattas en handläggningstid på sammanlagt cirka 4 400 timmar.

Små avlopp

I den behovsprioriterade tiden för små avlopp ingår tillsyn på 400–500 fastigheter med markbaserade avloppsanläggningar med WC och tillstånd före miljöbalken, samt tillsyn på avloppsanläggningar cirka 60 avloppsanläggningar med minireningsverk upp till 25 personer.

Nämnden ser ett behov av tillsyn på större markbaserade avloppsanläggningar för 26–200 personer. Uppskattningsvis finns det cirka 50 större markbaserade anläggningar i Uppsala kommun. Under 2024 påbörjade nämnden arbetet med den här tillsynen. I tillsynen ingår också registervård och granskning av uppgifter.

Arbetet med tillsyn av både markbaserade anläggningar och minireningsverk omfattar uppföljning av de anläggningar som har fått förbud eller föreläggande på grund av brister.

Inom den behovsprioriterade tillsynen ingår också tillsyn på reningsverk dimensionerade för 26–200 personer. Det finns idag 29 sådana reningsverk i Uppsala kommun. Tillsynen av dem finansieras genom årlig avgift. Uppskattningsvis tillkommer ett nytt verk per år.

Nämndens nuvarande tillsyn på äldre avloppsanläggningar bygger på principen att tillsynen riktas till de anläggningar där den bedöms göra störst nytta. Den nuvarande tillsynen kommer att pågå till och med år 2027. Enligt vägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) bör tillsyn av små avlopp vara riskbaserad. En riskklassning av de små avloppsanläggningarna kan vara utgångspunkten för behovsutredningen. Genom att göra en riskklassning av varje enskild avloppsanläggning kan en tillsynsplan tas fram, som identifierar de anläggningar som bör prioriteras avseende små avlopp samt dess. Nämnden får därmed också en uppfattning om de personella resurser som behövs för tillsynen. Under åren 2026–2028 behöver nämnden därför avsätta tid för planering inför den kommande riskbaserade tillsynen från och med 2028.

Kopplat till riskklassningen av befintliga avlopp finns i HaV:s vägledning ett förslag på en riskklassningsmetod för nya avlopp. Metoden utgår ifrån att varje ny anläggning riskklassas efter det att anläggningen fått tillstånd. Förslaget är att uppföljande tillsynsbesök görs 1–2 år efter att anläggning tagits i drift, för att se att den fungerar som avsett. Under åren 2026–2028 behöver därför också tid avsättas för att utreda och

eventuellt implementera vägledningens metod för riskklassning av nya avlopp eller riskklassningen ska göras redan i tillståndsskedet.

När den planerade tillsynen på äldre markbaserade avloppsanläggningar är genomförd 2027 påbörjas tillsynen utifrån ovan nämnda riskklassning. Det är svårt att i dagsläget bedöma hur stor förändring i arbetssätt detta innebär. Det är därför svårt att avgöra hur många avloppsanläggningar som kommer att få tillsyn per år, och också tidsåtgången. De planerade timmarna för den kommande tillsynen kan därför behöva justeras längre fram.

Även efter att nuvarande tillsyn är klar kommer det att finnas ett behov av uppföljande tillsyn av förbud som inte följts.

I Uppsala kommun finns cirka 1 000 små avloppsanläggningar med sluten tank. En tät sluten tank med överflyllnadslarm som töms vid behov släpper inte ut några näringsämnen eller smittämnen, men många tankar har tillstånd från 1970-talet och uppgifterna om dem är osäkra. Det kan finnas risk för fusk tömning och avsaknad av överflyllnadslarm med risk för läckage av orenat avloppsvatten. Det finns därför behov av tillsyn av slutna tankar i projektform. Tillsynen kan bedrivas som skrivbordstillsyn av 100 tankar per år och innefattar i så fall även en del registervård för riskklassningen.

Från och med 2026 har nämnden identifierat behov av tillsyn på pumpstationer och ledningsnät utanför kommunalt verksamhetsområde. Det är pumpstationer och ledningsnät som ägs och drivs av samfälligheter eller andra privata aktörer med anslutning till det kommunala spillvattennätet i så kallade försörjningsområden.

Enskilt vatten

Nämnden har identifierat behov av förebyggande tillsyn framför allt genom information om små dricksvattenanläggningar och vikten av provtagning. 2024 införde Livsmedelsverket nya riktvärden för arsenik, bly och kadmium. Dessutom infördes riktvärden för PFAS i enskilda brunnar. Nämnden behöver avsätta tid för samordning både internt inom förvaltningen och inom Uppsala kommun. Nämnden behöver också arbeta kunskapsbyggande och nå ut till kommuninvånare, eventuellt via riktade informationsinsatser i vissa områden med högre risk för föroreningar som exempelvis PFAS.

Områdesskydd

Nämndens arbete med strandskyddstillsyn sker planerat och områdesvis med fokus på attraktivt och tillgängligt vatten i kommunen. Inför varje nytt tillsynsområde görs en planering av genomförande och metod. Det kan exempelvis på vissa platser vara lämpligare att genomföra tillsyn i fält från vattnet med hjälp av båt. Tillsynen finansieras delvis av avgifter. Fastigheter med avvikelser vid tillsyn, till exempel bryggor utan dispens, betalar kostnaden för tillsynen. De avgifterna kan inte finansiera tiden för förarbete och granskning av fastigheter utan avvikelser. En stor del av tiden för tillsynen läggs på förarbete. Totalt bedöms behovet vara cirka 575 timmar per år.

Nämnden har hittills bedrivit tillsyn i de kommunala naturreservaten främst händelsestyrt i samband med klagomål eller ansökningar men också genom förebyggande tillsyn i form av informationsinsatser. Nämnden ser ett behov av att avsätta tid för att granska och planera tillsynen inom det här området. Det behövs också tid för att ta fram en bra arbetsmetod.

Tillsyn utan behov 2026–2028

Det finns områden inom små avlopp där nämnden inte bedömer att det finns behov av tillsyn under de kommande tre åren. Hit hör avloppsanläggningar som bara belastas av bad, disk och tvättvatten (bdt), torrtoaletter och eget omhändertagande av latrin. Bdt-anläggningar och torrtoaletter har en liten påverkan på miljö och hälsa jämfört med anläggningar som belastas med toalettavloppsvatten.

Skattefinansierad tid

Här ingår skattefinansierad tid för delar av nämndens arbete med verksamhetsutveckling, digitalisering och kvalitetsarbete. Här finns också tid för fackligt arbete, internt miljöarbete, skyddsombud samt tid för utökad beredskap och krisberedskap.

Behovet bedöms som 1 010 timmar år 2026 och 770 timmar per år 2027 och 2028. Nämnden kommer under 2026 att genomföra upphandling av nytt verksamhetssystem och planerar för arbete med effektivare ärendehandläggning, bland annat genom automatisering av ärendeflöden. I behovsutredningen har resursbehovet fördelats jämnt mellan berörda avdelningar. Vid detaljplanering av projektet kan timmarna komma att fördelas om mellan berörda avdelningar.

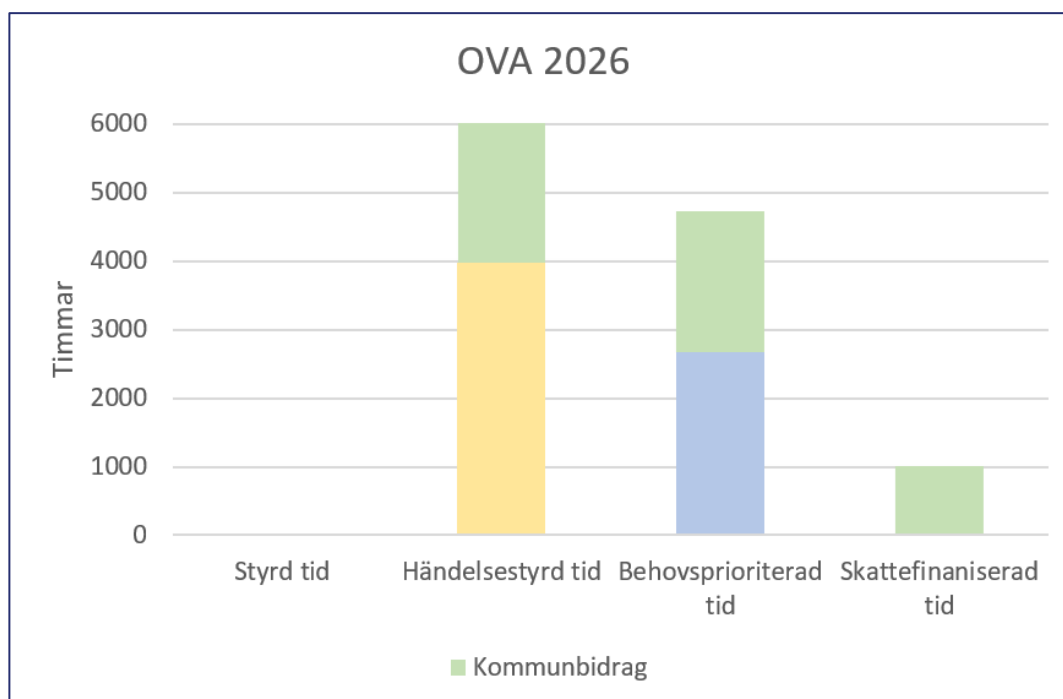
Sammanställning av resursbehov – VA och områdesskydd

Årets utredning visar på ett behov av 14,2 årsarbetare (ÅA) för att uppfylla behovet inom VA och områdesskydd 2026. Motsvarande siffra för 2027 är 13,9 och för 2028 är 13,5. Som det redan tagits upp är det svårt att uppskatta behovet från och med 2028 i och med den nya tillsynsmetoden av markbaserade anläggningar utifrån riskklassning.

Den uppskattade tiden för handläggning inom området ligger på cirka 12 100 timmar 2026 och 11 800 timmar 2027. För 2028 uppskattas behovet till cirka 11 500 timmar. Nämnden räknar med att en heltidsanställd i genomsnitt kan utföra 850 timmar handläggningstid per år. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 5 nedan. Figur 4 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025.

Tabell 5: Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningen enskilt vatten och avlopp och områdesskydd (OVA).

Typ av tid	2026	2027	2028
Styrd tid	0	0	0
Händelsestyrd tid	6 350	6 350	6 350
Behovsprioriterad tid	4 720	4 725	4 350
Skattefinansierad tid	1 010	770	770
Total tid	12 080	11 845	11 470
Årsarbetare (ÅA)	14,2	13,9	13,5

Figur 4: Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025 för avdelningen för enskilt vatten och avlopp och områdesskydd (OVA).

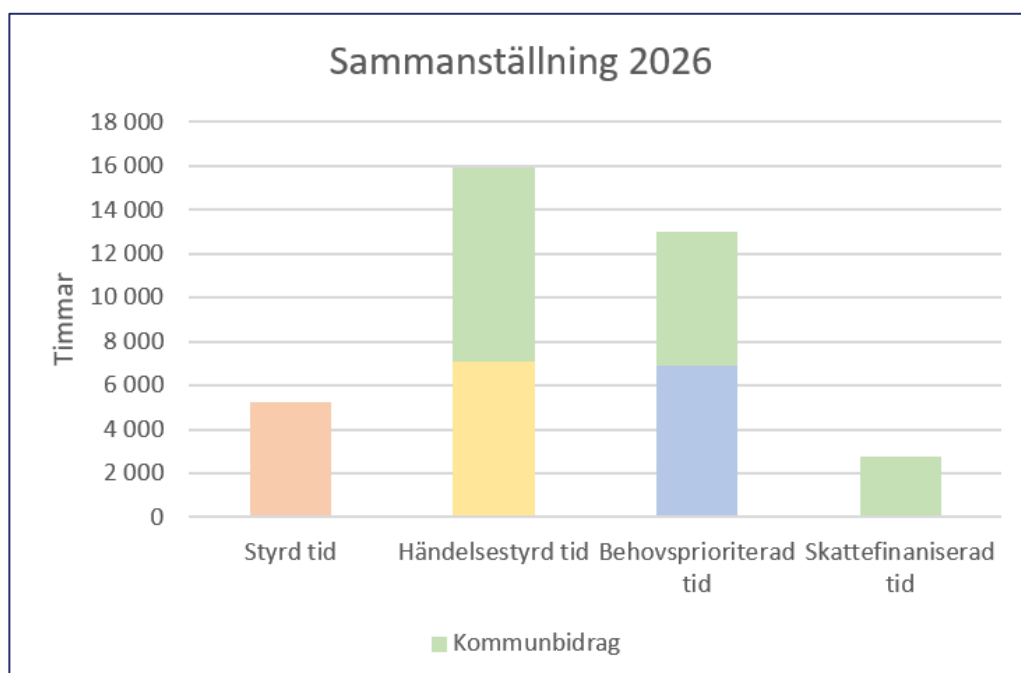
5. Resursbehov sammanställning

För avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd visar utredningen på ett samlat behov av cirka 36 910 timmar för 2026. Det motsvarar 43,4 årsarbetare. För 2027 är behovet cirka 36 280 timmar vilket motsvarar 42,6 årsarbetare. För 2028 är behovet cirka 35 570 timmar vilket motsvarar 41,8 årsarbetare. Timmarna är uppdelade mellan tillsynskategorierna enligt tabell 6 nedan.

Tabell 6: Sammanställning av resursbehovet i timmar och antal årsarbetare för 2025–2027 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd och enskilt vatten och avlopp och områdesskydd.

Typ av tid	2026	2027	2028
Styrd tid	5 250	5 380	5 280
Händelsestyrd tid	15 920	15 920	15 840
Behovsprioriterad tid	12 990	12 950	12 420
Skattefinansierad tid	2 750	2 030	2 030
Total tid	36 910	36 280	35 570
Årsarbetare (ÅA)	43,4	42,6	41,8

Figur 5 visar fördelningen av avgiftsfinansierad tid och kommunbidragsfinansierad tid för respektive kategori år 2025. I samtliga kategorier, förutom styrd tid finns ett beräknat behov av kommunbidrag. För 2026 beräknas 52 procent av timmarna avgiftsfinansieras och resterade 48 procent skattefinansieras, se diagram 4.

Figur 5: Fördelning mellan avgiftsfinansierad tid och tid med kommunbidrag inom de olika tillsynskategorierna 2025.

År 2025 har nämnden 39,1 årsarbetare: 14,2 vid miljöskydd, 11,7 vid hälsoskydd och 13,2 vid enskilt vatten och avlopp och områdesskydd. Skillnaden mellan beräknat behov 2026 och tillgängliga resurser 2025 är cirka 3 600 timmar, vilket motsvarar 4,3 årsarbetare, se tabell 7. Timmarna är både avgiftsfinansierad tid och tid som finansieras med kommunbidrag.

Att minska på den kommunbidragsfinansierade tiden kan påverka även den tid som ska avgiftsfinansieras. Ett exempel är när skattefinansiering behövs för att starta projekt innan avgift kan tas ut, exempelvis för ett nytt tillsynsområde.

Om nämnden tvingas fokusera på tillsyn som går att avgiftsfinansiera kan dessutom tillsyn som bedöms behövas för att nå miljömålen och som bedöms ge allra störst nytta för människors hälsa och miljö behöva prioriteras bort.

Behovet på ytterligare cirka 3 650 timmar per år kommande tre åren är därför en ungefärlig siffra som utgår ifrån att önskade kommunbidrag finns tillgängliga.

Tabell 7: Sammanställning av totalt resursbehov jämfört med antal årsarbetare 2025.

	Tillgängliga resurser 2025	Resursbehov enligt behovsutredningen			Skillnaden
Avdelning	Årsarbetare år 2025	Årsarbetare år 2026	Årsarbetare år 2027	Årsarbetare år 2028	Årsarbetare år 2026
Miljöskydd	14,2	17,7	17,8	17,5	3,5
Hälsoskydd	11,7	11,4	10,8	10,7	-0,3
OVA	13,2	14,2	13,9	13,5	1,0
Årsarbetare totalt	39	43,3	42,5	41,7	4,3